

gospod Kuret, meneč, naj bi se za „Popotnika“ delala reklama po političnih listih z inserati . . . in drugi gg. delegatje. Vsi pa so pripoznali, da je stvar resna in da se mora zgoditi izdaten korak. Ko je še poročevalec pojasnil nekatere nebistvene razgovore, sta se oba predloga soglasno sprejela. Končno je še predlagal gospod Bezlaj:

1. Z ozirom na slabo gmotno stanje naj „Zaveza“ vsako leto pri občnem zboru priredi koncert ter vsaj 50% čistega dohodka odda svoji blagajni.

2. Okrajna učiteljska društva naj se naprosijo, da večkrat priredijo koncerte z dobrodelnim namenom, ter vsaj polovico čistega dobička naklonijo „Zavezi“.

Oba predloga sta se soglasno sprejela.

Gospod nadučitelj J. Rustja je potem predlagal, da se naj imenujeta častnima članoma „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dva vrla moža, izvrstna in zaslužena šolnika, ki delujeta neumorno v povzdigo slovenskega učiteljstva in šolstva, profesor na mariborskem učiteljski, gospod Janez Koprivnik ter nadzornik, ces. svetnik, prof. Fran Vodopivec iz Gorice. Ta predlog je bil z viharnim odobravanjem sprejet. — Za njim je predlagal gospod Armin Gradišnik, da imenuj „Zaveza“ še tretjega moža svojim častnim članom, moža, ki ga pozna ves slovenski svet kot apostola češko-slovenske vzajemnosti in velikega prijatelja slovenskega učiteljstva, katero prijateljstvo je že v raznih prilikah dejanski pokazal — gospoda Jan Lego v Pragi. Z velikanskim navdušenjem je bil vsprejet tudi ta predlog.

Gospod predsednik je potem zborovanje zaključil. Vršiti bi se potem še morale seje posameznih odsekov, a pevske vaje so večino udeležencev odtegnile, tako, da se je zbralo le nad 30 šolskih vrtnarjev, ki so se prav živahno razgovarjali. (Dalje prih.)

Občni zbor „Národne Šole“.

Letošnji občni zbor „Národne Šole“ je bil dné 18. kimovca zvečer v prostorih II. mestne deške šole. Običajnemu pozdravu predsednika Fel. Stegnarja na došle člane, je sledilo poročilo društvenega tajnika, ki slove:

Koliko besedi, koliko reklame gre mej svet, ko se snuje kaka nova reč, ko se prireja kratka veselica, ko se obhaja kaka slavnost!

In vender je mnogokrat ves napor, združen s takimi podjetji, le majhne, prehodnje vrednosti.

Naša „Národna Šola“ je tudi podjetje, ki že 23 let deluje — a le s tem razločkom, da njega djanja ne razglašujemo. Tiho in mirno se trudi društvo, da bi se šolstvo gmotno in vsled tega tudi duševno podprlo.

Morda ta tihota društvu ni na korist in zaradi tega po njem ne prihaja toliko pomoči šolstvu, kolikor bi je pri ugodnejših razmerah lahko bilo deležno. A kaj hočemo? Da bi se naš narod mogel pritegniti še k zdatnejšemu požrtovanju za izobrazbo mladine, izvestno bi bilo vse to drugače in bi se marsikaj zgodilo, kar se opušča.

Ker je pa narodnega davka na vseh straneh že preveč, zato se ni čuditi, da je „Národna Šola“ le bolj znana ožjemu krogu slovenskega učiteljstva in prav redki vrsti šolskih prijateljev.

Lahko torej rečemo, da sloni to društvo zgolj na ramenih slovenskih učiteljev in krajnih šol. svetov.

Koliko se stori za našo prekoristno družbo sv. Cirila in Metoda. Koliko vneme in skrbi imamo za ohranitev in varstvo svoje posesti! Opravičena je ta naša pozornost in utemeljena v naši domovinski ljubezni, v jednoti in celokupnosti.

Nič manja pa bodi naša in vseh Slovencev dolžnost, skrbeti za ožji dom in za bližnje rojake, osobito za domačo mladino, ki je nam izročena v odgojo in pouk. Naglašati, kako težavno je to delo, bi bilo odveč. Pospeševanje narodne izomike z vsemi mogočimi sredstvi pa ima svoje dobro, ki sega neizmerno daleč in utegne koristiti ob svojem času tudi našim sorodnim bratom.

Domačega dela imamo obilo in tega se moramo okleniti z vso resnobo, ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Ker pa posamična moč tej veliki nalogi ne-ali težko zadostuje, združimo se v „Národni Šoli“, da skupno delamo na prospeh narodne prosvete. V tem smislu je naše, če tudi skromno društvo — kulturnega pomena.

Oprt na ta važen pomen, je odbor „Narodne Šole“ drage volje opravljal svoj posel ter se veseli uspehov, ki jih je dosegel, kolikor to kaže računski zaključek — in ki so jih častiti člani s pomočjo društva imeli v svojem trudapolnem poklicu. Poslovanje „Narodne Šole“ je z ozirom na namen mehanične narave.

Društvenikom je največ do tega, da v dóbi pomanjkanje hitro dobe potrebnih učil za šolsko mladino.

Tu velja: Dvakrat da, kdor hitro da.

Glede na to odboru ne pripadajo take dolžnosti, da bi se moral o njih še posebe posvetovati. Kakor je pouk načeloma tekom šolskega leta jeden in isti, tako se tudi razdelitev učnih sredstev enakomerno ponavlja.

Odborova opravila se torej vrše v vedno istem tiru. Le v važnejših vprašanjih shaja se odbor v posvetovanje, da se seznanj z gospo-

darskimi razmerami, da določuje nekatere podpore, da pritrdi odredbam, in da ukrene, kar navadnim potom ne gre reševati.

Ker je razprodaja po „Národní Šoli“ na svitlo danih knjižic popolnoma zastala, mislil je odbor, da je najbolje razdeliti jih mej šole; osobito se je to zgodilo s Funtkovim „Zabaviščem“, ki ga je družba sv. Cirila in Metoda priobčila v pravi celoti t. j. z napevi, nabranimi in zloženimi po marljivem sotrudniku v Gorici, g. Ivanu Mrcinu, podporniku „Národní Šole“. Hvaležno naj omenjamo društvenih dobrotnikov, ki „Národní Šoli“ neposredno naklanjajo vsako leto znatno podporo 200 gld. in ti so:

Visoki deželni zbor, slavno mestno starešinstvo in slavna kranjska hranilnica, slavna kmetijska posojilnica za ljubljansko okolico; zadnja je tudi ustanovnica:

Posredna dobrotnica „Národní Šoli“ je tudi Vrhniška posojilnica, ki je za tri ljudske šole vrhniškega sodnega okraja vplačala 30 gld.

S pritrdilom dotičnih šolskih voditeljev, uknjižili so se trije ustanovni deleži za dotične šole. Lepšega in boljšega darila naše posojilnice ne morejo voliti; zato naj bi učiteljstvo povsodi, kjer so posojilnice uže ustanovljene, prosilo za jednake podpore na korist ljudskemu šolstvu. Koliko pomoči bi bilo to za „Národní Šolo“, ko bi vsaka posojilnica bila ustanovnica našega društva.

V minolem letu so torej postale ustanovnice ljudske šole:

Šmarjeta na Dolenjskem, ki je plačala drugi rok 10 gld., Šentjernej na Dolenjskem I. in II. razred. vsak po 20 gld., Staritrq pri Poljanah po dr. Juriju Šterbencu z 20 gld., Polhov Gradec in Preserje po 10 gld. Borovnica, tretja ustanovnica prvi rok, Dobrava in Trnovo, vsaka po 20 gld. Za Polhov Gradec, Preserje in Borovnico je plačala Vrhniška posojilnica.

Ako se spominjamo še tekom leta umrlih društvenikov gg. Mateja Močnika, Vojteha Ribnikarja, Leopolda Urbasa kot dobrotnika, in bivšega mnogoletnega odbornika Andreja Praprotnika, zabeležili smo najvažnejše dogodaje iz društvene kronike. Ohranimo milim ranjeim blag spomin, zahvalimo in priporočimo se društvenim dobrotnikom in vnemajmo se za svoj težavni a lepi poklic in ne pozabimo gesla: V družbi je moč in napredek.

Iz poročila blagajnika J. Dimnika se je čulo, da ima „Národní Šola“ letos že nad 1000 gld. ustanovnine, da so drugi dohodki odvisni od večjih in manjših naročil čast. članov, da ima le štiri stalne dobrotnike in sicer: „Slavni deželni zbor kranjski, slavni mestni zbor stolnega mesta Ljubljane, slavno kranjsko hranilnico in slavno posojilnico ljubljanske okolice, katera se vsako leto spominja tega tako blagodejnega društva s kakim prispevkom.“

Predsednik izreče vsem tem korporacijam v imenu obdarovanih revnih šol najpristrčnejšo zahvalo.

Ko je predsednik pojasnil še nekatera vprašanja, tičoča se blaga in naročil, prešlo se je k volitvam.

V odbor so voljeni: Stegnar Feliks, načelnik; Raktelj Frančišek, njega namestnik; Dimnik Jakob, blagajnik; Cepuder Josip, tajnik; Borštnik Ivan, Kecelj Alojzij, Krulec Ivan, Režek Juraj in Trošt Frančišek odborniki. Nato je predsednik zaključil občni zbor, srčno želeč, da bi „Národna Šola“ procvitala ter donašala onega sadu, kojega v resnici od nje pričakujemo.

Cepuder, tajnik.

Listek.

Ivan baron Kobencelj,

deželni glavár Kranjski.

Spisal Jakob Dimnik.

(Konec.)

II.

Bil je prav lep jesenski dan. Solnce se je pomikalo vedno naprej na nebni svod ter trosilo tople pramene na zemeljska tla. Vse je hitelo na prosto radovat se krasnega dné. Le car Ivan bil je, kakor uže navadno koncem življenja svojega, danes še posebno otožen, sam ni vedel čemu; tesno bilo mu je v prsih, kakor bi slutil, da se v njegovem dvoru kuje zarota zoper njegovo življenje. Ni se mu ljubilo ni jesti ni piti. Tudi govoril je ta dan izvanredno malo. Zamišljen hodi po sobi gori in doli. Le zdaj pa zdaj pogleda skozi okno na grajski vrt. Tu zapazi Kobencelja šetajočega se po krasnem parku. Dolgo časa gleda za njim. Na misel pride mu prvi sestanek z njim in nehoté blagruje cesarja Maksimilijana, da ima tako zveste in udane poslance, kakeršen je Kobencelj. Koliko na slabšem je on, ki ima sicer nebroj v lice zvestih in odkritosrčnih, a za hrbtom zavistnih in kovarnih opričnikov. Premišljujočega to in tako poloti se še bolj górgjupa žalost, in da bi imel priliko, pregnal bi jo — kakor je to pogostoma činil — z moritvijo.

Kobencelj seveda ni videl carja; z duhom bival je daleč v domovini svoji. Bil je tako zamišljen, da ni opazil, kdaj je prišel, polagoma korakajoč, na drugi konec sprehajališča. Tu obstoji in se ozira na okrog. V bližnjem „kiosku“ bila so vrata na pol odprta. Kobencelj pogleda notri in uzre carjevega kancelarja, točaja in mnogo opričnikov. Bil je preplemenitega značaja, da bi na skrivnem poslušal, kaj se pomen-

kujejo notri. Obrnil se je in hotel oditi. Nehote začuje sumno šepetanje. Kobencelj obstane in posluša. „Vzemite to steklenico“ pravi carjev kancelar točaj, „in zlijte jutri to tekočino v čašo carjevo in njegovega sina! Uspeh je zagotovljen. Ker bodo poslanci tujih držav pri dvoru obedovali, bode vsakdo sumil, da je jeden izmej tujih gostov otroval carja in sina njegovega“.

Dovolj je slišal Kobencelj. Obrne se proti svojemu stanovanju, premišljuje, kako bi preprečil to grozodejstvo.

Drugi dan bile so gosti. Carju bil je odločen prvi prostor, poleg njega pa njegovemu sinu. Zraven obeh sedeli so poslanci tujih držav in nadalje domači dvorniki. Jedli so iz zlatih okrožnikov ter pili najdražja in najboljša vina iz čaš, okovanih z biseri in demanti. Car imel je tisti dan pred sabo najlepšo čašo, iz koje je le pri najslavnejših gostijah pil. Točaj stopi k njemu ter mu nalije penečega vina. Roka se mu trese in barve spreminjajo se mu po obrazu. Ivan prime za čašo, uže jo nese k ustam — hoče piti — kar stopi nanagloma Kobencelj k njemu, prime ga za roko, rekoč „O, ne pij, ljubljeni car, na dnu te zlate, dragocene čaše čaka te smrt, kajti vino je otrovano!“

Kakor orel bliskne Ivan z očmi po svojih opričnikih. Kancelar in točaj obledita liki zid, malo da ne omedlita, kajti vedela sta, da jima gre za življenje.

„Kancelar in točaj“, zaupije car s tresočim glasom, „izpraznita to čašo na zdravje svojih malopridnih pajdašev!“

Lopova padeta pred carja na kolena, proseč ga milosti. Car, ta dan nenavadno milostljiv, prizanese jima na prošnjo Kobenceljevo smrtno kazen, a pošlje ju v prognanstvo.

Misliti si moraš, blagi čitatelj, kako je bil car Kobencelju hvaležen, ker je otel življenje njemu in sinu njegovemu. Vse mu je dovolil, kar je le želel, seveda tudi vse prednosti glede trgovinske zveze z rimsko-nemškim cesarstvom. Poleg mnogih drugih dragocenostij, podaril mu je tudi ono biserno čašo, iz koje je prežala smrt na njegovo življenje.

V poznejših letih pridejali so potomci Kobenceljevi čašo v svoj grb in še dandanes pripoveduje ti ljudstvo, naseljeno v okolici gradu Predjamskega, o tej čaši, koja spominja, kako je naš slavni rojak in deželni glavnik Kranjski otel življenje ruskemu carju Ivanu IV. Groznemu in sinu njegovemu Fedor Ivanoviču.

Predsednik izreče vsem tem korporacijam v imenu obdarovanih revnih šol najpristrčnejšo zahvalo.

Ko je predsednik pojasnil še nekatera vprašanja, tičoča se blaga in naročil, prešlo se je k volitvam.

V odbor so voljeni: Stegnar Feliks, načelnik; Raktelj Frančišek, njega namestnik; Dimnik Jakob, blagajnik; Cepuder Josip, tajnik; Borštnik Ivan, Kecelj Alojzij, Krulec Ivan, Režek Juraj in Trošt Frančišek odborniki. Nato je predsednik zaključil občni zbor, srčno želeč, da bi „Národna Šola“ procvitala ter donášala onega sadu, kojega v resnici od nje pričakujemo.

Cepuder, tajnik.

Listek.

Ivan baron Kobencelj,

deželni glavár Kranjski.

Spisal Jakob Dimnik.

(Konec.)

II.

Bil je prav lep jesenski dan. Solnce se je pomikalo vedno naprej na nebni svod ter trosilo tople pramene na zemeljska tla. Vse je hitelo na prosto radovat se krasnega dné. Le car Ivan bil je, kakor uže navadno koncem življenja svojega, danes še posebno otožen, sam ni vedel čemu; tesno bilo mu je v prsih, kakor bi slutil, da se v njegovem dvoru kuje zarota zoper njegovo življenje. Ni se mu ljubilo ni jesti ni piti. Tudi govoril je ta dan izvanredno malo. Zamišljen hodi po sobi gori in doli. Le zdaj pa zdaj pogleda skozi okno na grajski vrt. Tu zapazi Kobencelja šetajočega se po krasnem parku. Dolgo časa gleda za njim. Na misel pride mu prvi sestanek z njim in nehoté blagruje cesarja Maksimilijana, da ima tako zveste in udane poslance, kakeršen je Kobencelj. Koliko na slabšem je on, ki ima sicer nebroj v lice zvestih in odkritosrčnih, a za hrbtom zavistnih in kovarnih opričnikov. Premišljujočega to in tako poloti se še bolj górgjupa žalost, in da bi imel priliko, pregnal bi jo — kakor je to pogostoma činil — z moritvijo.

Kobencelj seveda ni videl carja; z duhom bival je daleč v domovini svoji. Bil je tako zamišljen, da ni opazil, kdaj je prišel, polagoma korakajoč, na drugi konec sprehajališča. Tu obstoji in se ozira na okrog. V bližnjem „kiosku“ bila so vrata na pol odprta. Kobencelj pogleda notri in uzre carjevega kancelarja, točaja in mnogo opričnikov. Bil je preplemenitega značaja, da bi na skrivnem poslušal, kaj se pomen-